

HORIZON-TAAL

september - oktober 2025

Jaargang 57 - nummer 334

**Grote Belgische delegatie op het UK in Brno
Starten met Esperanto
De relevantie van Esperanto**

INHOUD

Ten geleide	3
Esperanto ontdekken, leren en gebruiken	4
Het wereldcongres in Brno	10
Relevantie van Esperanto	16
Verrijk je Esperanto - 5	20

Foto op de voorpagina:

Ex-UEA-voorzitter Duncan Charters aan de stand van de Vlaamse Esperantobond tijdens het UK in Brno: Hij wordt links geflankeerd door Marylin Droog, lid van het bestuursorgaan en Gerd Jacques, vrijwilligster en duivel-doet-al.

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond vzw

57ste jaargang september-oktober 2025. Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Hoofdredacteur: Piet Glorieux horizon.taal@esperanto.be www.esperanto.be/horizontaal

Tekstopmaak: Joost Vander Bauwhede joost.bauwhede@gmail.com

Proeflezen:: Kris Panis

Werkten mee aan dit nummer: Jenny Cornelis, dr. med. Edward Custers, Marylin Droog, Ivo Durwael, Yves Nevelsteen, Eliane Pironnet, Lode Van de Velde

Administratie en verantwoordelijke uitgever

 Vlaamse Esperantobond vzw • Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen

 03 234 34 00 admin@fel.esperanto.be www.esperanto.be/fel/nl

BE0419 028 122 • RPR Antwerpen • KBC: IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB

Abonnement: 30 euro per jaar (6 nummers)

Advertentietarieven:

	1-malig	3-malig*	6-malig*
1/1 pagina	257	625	1000
1/2 pagina	150	375	600
1/3 pagina	110	275	440
1/4 pagina	80	200	320
1/8 pagina	55	140	220
1/12 pagina	30	75	120

Alle prijzen zijn in euro.

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie van een drukklaar geleverd exemplaar.
Btw-tarief van 21% op deze tarieven.

TEN GELEIDE

Is het uiteindelijk doel van esperantisten niet “rechtvaardigere communicatie”? “Rechtvaardig” maar vooral “communicatie”, met de bedoeling om een betere verstandhouding te creëren tussen mensen. Je kan de Esperantobeweging ook een soort “vredesbeweging” noemen.

Vandaag is het prestige van onze beweging nog slechts een schim van wat het ooit geweest is. Daar zijn allerlei oorzaken voor, maar misschien komt het wel doordat wij ons beperken tot “gezellig samenzijn” en ons alleen maar focussen op de “toeristische” kant van Esperanto. Moeten we niet “terugkeren naar de bron” en onze “vredeskant” vanonder het stof halen, zoals de esperantisten van het eerste uur? Bijvoorbeeld door – in deze oorlogstijden – Esperanto ook te gebruiken om over vredesbevorderende initiatieven in anderstalige gebieden te berichten. En dat hoeven daarom niet noodzakelijk Esperanto-initiatieven te zijn. Esperanto, dat op zichzelf al een bijdrage tot vrede is, kan de brug zijn tussen de verschillende lokale vredesinitiatieven en ons prestige ten goede komen. Onze internationale TEJO-jongeren geven alvast het goede voorbeeld met een workshop in Cyprus “Jongeren voor Europa: de vredesbouwers van morgen trainen door naar het verleden te kijken”.

Piet Glorieux

ZAMENHOFFESTO Antwerpeno
sabato la 13-an de decembro 2025
10:00 - 18:00 (aŭ pli poste...)

Ĉi jare antverpena klubo La Verda Stelo organizas la tutbelgian Zamenhoffeston. En restaurita salono el 1880 en eksa Stuijvenberg-hospitalo, ni flegos vin per bona manĝo, koncerto de Kajto, libroservo kaj vasta ebleco babili kun la aliaj.

En la vespero, por tiuj kiuj volas/povas, ni translokiĝos al nia propra apuda sidejo por pliaj surprizoj kaj etoso!

Kotizo ĝis 13-a de novembro estas € 55 (infanoj ĝis 12) la duono, poste +5€. Aliĝu ĉe esperanto-antwerpen@esperanto.be (nomo, nombro, manĝo vianda, vegetara aŭ vegana); aliĝo validas post giro al BE60 9792 1479 3670, nome de La Verda Stelo, Antwerpen

venu VENU por unika okazaĵo en unika loko !!

Tweede Belga Esperantostudseminario – 20-22 februari 2026 in Ieper

Een weekend lang, op jouw niveau, intensief Esperanto leren onder leiding van bekwame leraars in een gezellige sfeer. Iets voor jou?

Meer info in eventaservo.org of bij piet.glorieux@gmail.com (zie ook blz. 5).

Prijzen naargelang van de gewenste kamer (1-, 2- of 3-persoons). Vanaf 14 december komt er 10 € bij. Schrijf je dus snel in!

ESPERANTO ONTDEKKEN, LEREN EN GEBRUIKEN

ESPERANTO ONTDEKKEN

Er zijn enorm veel mogelijkheden: je kunt naar voordrachten gaan in lokale clubs, reizen naar grote evenementen of kleinere bijeenkomsten, boeken en tijdschriften lezen, zelf schrijven, muziek beluisteren (of maken) enz.

Op internet kun je onder andere op de volgende websites terecht voor achtergrondinfo:

<https://esperanto.be>

<https://mallonge.net/infofolders>

<https://esperantoestas.blogspot.com>

<https://mallonge.net/eo-wikipedia>

Of kom eens langs in het Esperantohuis!
Lange Beeldekensstraat 169, 2060 Antwerpen

STARTEN MET ESPERANTO

Om Esperanto te leren zijn er veel mogelijkheden. Hierna een persoonlijke selectie: klassikaal, zelfstudie via internet, via een app of via een cursuspakket.

1 Online

Cursus voor absolute beginners (Piet Glorieux) – Nederlands-, Frans- of Engelstalig.

Tijdstip en frequentie: te bespreken (start in oktober).

Informatie & aanmelding: Piet Glorieux,

tel. 0472 257 918, e-mail: piet.glorieux@gmail.com

2 Klassikaal

Op verschillende plaatsen in Vlaanderen worden cursussen georganiseerd, zowel voor beginners als gevorderden. Het aanbod is sterk afhankelijk van de interesse; meestal wordt een klassikale cursus pas aangeboden vanaf 5 geïnteresseerden. In de volgende steden zijn er lokale groepen die een cursus aanbieden:

BRUGGE – cursus voor beginners en gevorderden

Tijdstip: wekelijks op maandag; 18.00 uur (beginners), 19.45 uur (gevorderden)

Start: maandag 8 september

Locatie: Lokaal Dienstencentrum Ter Leyen, Kroosmeers 1, 8310 Brugge (Assebroek)

Informatie & aanmelding: Johan Van Eenoo, tel. 0496 51 04 17, e-mail: johan.van.eenoo@telenet.be

ANTWERPEN - cursus voor beginners

Tijdstip: af te spreken, de lesmomenten worden in onderling overleg bepaald

Start: in de week van 15 september (tijdstip af te spreken)

Locatie: Esperantohuis, Lange Beeldekensstraat 169, 2060 Antwerpen

Prijzen: lesboek (12 €), cursus (20 € voor 12 lessen)

Informatie & aanmelding: Lode Van de Velde, 0492 67 31 31, e-mail: admin@fel.esperanto.be

PEER - cursus Esperanto

Gebruikte cursus pingveno.nl

Tijdstip: wekelijks op woensdag van 09.30 u. tot 11.30 u.

Locatie: BICC Cultuurcentrum Poorthuis, Zuidervest 2A, 3990 Peer

Informatie & aanmelding: Henri Schutters tel. 0476 81 93 67, e-mail: henri.schutters@skynet.be

BRUSSEL – basiscursus Esperanto in 18 lessen

Tijdstip: wekelijks op dinsdag van 18.30 u. tot 20.00 u.

Locatie: cultuurcentrum De Pianofabriek, Fortstraat 35 in 1060 Sint-Gillis.

Start: 9 september

Prijs: slechts 30 of 35 € voor de hele sessie!

Informatie & aanmelding:

fransuaz@esperantobruselo.org, 0499 35 93 53

Spreekvaardigheids- en bijschaving/voordracht

Tijdstip: wekelijks op dinsdag

Locatie: cultuurcentrum De Pianofabriek, Fortstraat 35 in 1060 Sint-Gillis.

Cursusleider en contactpersoon: Nikolao de Buyl (nikolao@esperantobruselo.org)

3 Studieweekend

Voor wie liever Esperanto leert op zijn eentje maar toch behoefte heeft aan feedback of voor wie zijn Esperanto wil bijspijkeren...

BEST (Belga Esperanto STudsemajnfino)

20-22 februari 2026 in Ieper

Een weekend lang, van vrijdagavond tot zondagmiddag, intensief Esperanto leren met behulp van bekwame binnen- en buitenlandse leraren. We voorzien 4 niveau's.

Meer info op eventaservo.org

Studieweekend Esperanto Nederland

7-9 november 2025 in Kriekenhaar (buurt van Enschede)

Zelfde formule als BEST.

Meer info op esperanto-nederland.nl, klik op "Esperanto leren"

4 Via een app

Wil je zelfstandig aan de slag? Er zijn tal van mogelijkheden en een aantal websites, apps en cursusboeken zijn recent vernieuwd.

uTALK

Taalcursus voor zowel beginners als gevorderden, te vinden op Google Play (Android), App Store (iOS)

Werktaal: Nederlands. Keuze uit meer dan 100 talen. De cursus start op in de taal van de computer (OS).

Meer info: <https://utalk.com/nl>

Commentaar: Degelijke cursus die je direct onderdompelt in de taal. Geen (vervelende?) grammatica. Voor wie de kernwoorden en -zinnen in een andere taal wil leren. Het is ideaal voor beginners en onmisbaar voor gevorderden die hun woordenschat en uitspraak willen verbeteren.

Prijs: € 5,99 voor één maand

€ 4,17/maand voor zes maanden

€ 2,92/maand voor twaalf maanden

LEER NU ESPERANTO
(en 150 andere talen)
met de uTalk APP

Bewezen
leermethode die op
elk platform werkt

Makkelijk in
gebruik en maakt
leren leuk

Leer vanuit een van
de 150 beschikbare
talen

Vergelijk je uitspraak
met die van twee
moedertaalsprekers
(man + vrouw)

65 thema's

Geschikt voor
beginners en
gevorderden

Ook voor scholen,
organisaties en
bedrijven, dankzij
de 'Klaslokaal'-app

Niet gratis, wel
(te) goedkoop

Ga naar: www.lingvejo.com/eo
of contacteer: rob@cdline.be
Tel +32 485 53 53 37

DUOLINGO

cursus in de vorm van een computerspel te vinden op Google Play (Android) en de App Store (iOS)

Werktaal: Engels, Spaans, Frans

Meer info: www.duolingo.com/courses

Commentaar: Heel degelijke cursus, die wel enige inspanning vergt, maar het loont. Het bewijs daarvan: tijdens bijeenkomsten (en natuurlijk op internet) duiken meer en meer mensen op die Esperanto via Duolingo hebben geleerd.

Prijs: gratis versie met reclame; premiumversie met diverse uitbreidingen en zonder reclame:

Prijs: € 13,99 voor één maand

€ 7,33/maand voor twaalf maanden.

Veel mensen hebben al Esperanto geleerd via Duolingo. In deze video geven enkelen van hen advies over het leren van talen, vertellen ze over hun huidige activiteiten in de Esperantobeweging en hoe Esperanto hun leven heeft veranderd.
www.mallonge.net/duolingo-lernintoj

5 Via internet

ESPERANTO12.NET

De snelste cursus voor de basiskennis. Gebruikt de belangrijkste 500 woorden.

Werktaal: Nederlands.

Commentaar: Geoptimaliseerd voor smartphones. De cursus bestaat uit 12 lessen, met in elke les een leestekst, commentaar over de grammatica en 3 oefeningen. Daarna kan je het belangrijkste verstaan en zinnen vormen om je elementair uit te drukken en verstaanbaar te maken.
<https://esperanto12.net/nl/>

LERNU

Gratis cursus in de vorm van een stripverhaal.

Werktaal: Nederlands.

Commentaar: Degelijke cursus; sinds kort is de site in een eigentijds, professioneel jasje gestoken. Woordenboek en grammatica beschikbaar.
www.lernu.net/nl

LANGUAGE DROPS

Moeiteloos visueel Esperanto leren.

Werktaal: Engels.

Commentaar: Drops helpt je nieuwe woordenschat te leren via leuke, snelle games met eenvoudige mnemonische afbeeldingen.

www.languagedrops.com

KURSO DE ESPERANTO

Multimediaal computerprogramma voor de zelfstudie van Esperanto.

Werktaal: Nederlands.

Commentaar: Slechts 12 lessen. Uitspraak en luisteroefeningen. Met correctiedienst via e-mail.

www.ikurso.net

PINGVENO

Online Esperantosleutel. Beknopte grammatica en woordenlijst.

Werktaal: Nederlands.

Commentaar: Dit boekje bevat een kort overzicht van de grammatica en geeft een vertaling van de 1500 meest gebruikte woorden. Met behulp van deze sleutel kan je een eenvoudige Esperantotekst begrijpen.

www.pingveno.nl

VORTLUDO

Om je basis op te frissen.

Werktaal: Engels.

Commentaar: cursus met oefeningen om je elementaire kennis van Esperanto op te frissen. Nogal amateuristisch maar bruikbaar.
<https://mallonge.net/vortludo>

BABADUM

Al spelend leren!

Commentaar: BaBaDum is een website waarmee je tot 5 spellen in 21 talen kan spelen om je vaardigheden in een vreemde taal te verbeteren en te oefenen. Er worden leuke en unieke beeldengebruikt en de audio in het Esperanto is duidelijk uitgesproken.
www.babadum.com

MAZI EN GONDOLANDO

Voor kleine en grote kinderen. Spelenderwijs leren aan de hand van een grappig verhaal.

Commentaar: Wie Esperanto op een andere manier tot zich wil nemen, kan dit eens proberen. Het beeldmateriaal is een beetje oubollig, maar men is bezig met een nieuwe versie. Deze kan je vinden op www.mallonge.net/mazi

6 Via een cursuspakket

TAALCORSUS ESPERANTO - DE WERELDTAAL IN 25 LESSEN

Met deze taalcursus zul je snel en goed inzicht krijgen in het Esperanto. Er wordt zo veel mogelijk gebruikgemaakt van de elementen die je reeds kent uit het Nederlands en af en toe valt men terug op je (passieve) kennis van o.a. het Frans en Engels. Verder worden er in de cursus zo veel mogelijk geheugensteuntjes gegeven.

Werktaal: Nederlands.

Samenstelling: boek.

Prijs: € 12 + verzendkosten.

www.mallonge.net/taalcursus

ESPERANTO PROGRAMITA

Cursus voor zelfstudie.

Werktaal: Nederlands

Samenstelling: boek + audio-cd (+ woordenboek).

Prijs: boek + audio-cd: € 19,70 + verzendkosten.

woordenboek: € 18 + verzendkosten.

Actie (september en oktober): 50% korting.

Commentaar: Met dit cursuspakket bereik je in drie tot zes maanden – afhankelijk van je taalaanleg en individuele inspanning – een taalbeheersingsniveau waarmee je je behoorlijk uit de slag kan trekken.

www.retbutiko.be/eo/ero/progl

ESPERANTO - GRAMMATICA MET OEFENINGEN

Een gedegen grammatica voor ten minste enigszins gevorderde esperantisten.

Werktaal: Nederlands.

Samenstelling: boek + audio-cd.

Prijs: € 19,90 + verzendkosten.

Commentaar: Een basiskennis van grammaticale verschijnselen wordt voorondersteld. Bij het boek is een cd gevoegd met ongeveer een uur speeltijd. Daarop zijn uitspraakoefeningen, uitgewerkte opgaven en enkele stukjes Esperantozang te horen.

www.retbutiko.be/eo/ero/egmo

COMPLETE ESPERANTO – voor wie het Engels beheerst. Zelfstudiecursus. Op het einde van de cursus heb je bijna niveau B2 behaald. Men kan de teksten gratis beluisteren op internet.

Werktaal: Engels.

Samenstelling: boek + uitspraak op internet.

Prijs: £ 39,99 of € 52,45 (bij Standaard Boekhandel online). **www.mallonge.net/complete**

ENJOY ESPERANTO – voor wie Engels beheerst. Zelfstudiecursus. Vervolg op COMPLETE ESPERANTO. Conversatie op basis van een realistisch verhaal, maakt je meer dan ooit wegwijs in de Esperantogrammatica en -cultuur. De cursus bevat materiaal van diverse oorsprong, zoals tijdschriften, blogs en podcasts.

Werktaal: Engels.

Samenstelling: boek + uitspraak op internet.

Prijs: € 48,95 (bij Standaard Boekhandel online).

www.mallonge.net/enjoy

KARLO - EENVOUDIG LEESBOEK

Dit boekje is ideale lectuur voor wie een cursus Esperanto afgerond heeft, de taal wil oefenen en nieuwe woorden wil leren. Het verhaal beschrijft het leven van een fictieve “Karlo”. De belangrijkste gebeurtenissen uit een mensenleven komen aan bod. Woorden die niet in bovenstaande cursus voorkomen, staan onderstreept in de tekst en rechts vind je de vertaling van dit woord of deze woordstam, telkens in het enkelvoud of in de infinitief, net als in een woordenboek. Zo leer je om het woord in de tekst zelf op de juiste manier te interpreteren.

Auteur: Edmond Privat.

Bewerking: Lode Van de Velde.

Werktaal: Esperanto en Nederlands.

Samenstelling: boek.

Prijs: € 10 + verzendkosten; te bestellen via

www.eldonejolibera.be

ESPERANTO OEFENEN

Bezoek eens een Esperantoclub. Je vindt de lijst van de clubs achteraan. Of neem deel aan een bijeenkomst; er staan er honderden op **https://eventaservo.org**. En nog een andere mogelijkheid is skypen met esperantisten overal ter wereld. Dankzij het internet zijn de mogelijkheden haast onbeperkt geworden!

Je kan natuurlijk altijd een bezoekje brengen aan een van de clubs, waar ze je met open armen zullen ontvangen. Je vindt de lijst van de clubs achteraan. Een andere mogelijkheid is gewoon op zoek gaan naar een Esperantospreker in je buurt met behulp van de Amikumu-app (zie verder). En nog een andere mogelijkheid is skypen met Esperantoleraars van overal ter wereld via Ekparolu (zie verder).

AMIKUMU-app

De Amikumu-app toont Esperantosprekers in volgorde van de afstand ten opzichte van jouw locatie. Als blijkt dat er iemand in de buurt is die Esperanto spreekt (en dat ook aangeeft via de Amikumu-app), dan kan je die persoon onmiddellijk contacteren - zonder dat je zijn of haar telefoonnummer of e-mailadres kent. Maak een account aan en ga op zoek naar Esperantosprekers in je buurt. Wie weet is er toevallig een rondreizende Esperantospreker in je buurt. www.amikumu.com

EKPAROLU

Oefen je Esperanto met gevorderde (binnen- of) buitenlandse sprekers. Na een klein testje, dat nagaat of je over een minimale kennis beschikt (anders is het moeilijk communiceren), kan je een communicatiesessie vastleggen met een leraar en op het afgesproken moment beginnen te skypen. www.edukado.net/ekparolu

FACILA.ORG

Eenvoudige teksten over UEA en de Esperanto-beweging, die ook beluisterd kunnen worden.

<https://uea.facila.org>

TELEGRAM

Telegram is een eenvoudig gratis communicatieprogramma voor computers en mobiele telefoons. Esperantisten gebruiken het om er tekst- en spraakberichten mee te verzenden en om andere sprekers te bellen. Het is mogelijk om er alle soorten inhoud mee te verzenden. Er zijn veel groepen waarbij esperantisten over verschillende onderwerpen praten. Op de website www.telegram.org kan je een overzicht vinden van groepen, kanalen en stickers. Ook kan je daar lezen over de vertaling van de interface naar het Esperanto.

ESPERANTO GEBRUIKEN

Wie Horizon.taal leest, ontdekt voortdurend andere mogelijkheden. Om je een beetje wegwijs te maken vind je hieronder enkele "portaalsites", die je doorverwijzen naar allerlei toepassingen. Je kan je natuurlijk ook abonneren op een tijdschrift of boeken lezen.

Luisteren en kijken

- **muzaiko.info** Muzaiko 24/24u internetradio in het Esperanto!
- **esperanto.cri.cn** Ĉina Radio Internacia. Dagelijkse uitzending in het Esperanto vanuit China.

- **mallonge.net/radiokubo** Radio Havano Kubo. Wekelijkse uitzending in het Esperanto vanuit Cuba
- **kern.punkto.info** Kern.punkto. Podcast van Eva Fitzelová en Johannes Mueller over techniek, cultuur en maatschappij
- **podkasto.net** Varsovia Vento. Podcast van een Poolse Esperantoclub in Warschau
- **laboren.org** La Bona Renkontiĝo. Podcast van Stela Eszti over hoe je een goede Esperantobijeenkomst kunt organiseren
- **stelachiamnurkritikas.wordpress.com** Blog en podcast van Stela Esziti soms over delicate onderwerpen.
- **vinilkosmo.com** Als lid van de abonklubo van Vinilkosmo heb je naargelang van je bijdrage recht op diverse cd-roms of downloads
- t1p.de/auskultejo1 Aŭskultejo de la Germana Esperanto-Biblioteko en Aalen kie oni povas elŝuti aŭskulteblajn sonlibrojn kaj kantojn.

Portaal- en andere sites

- **Esperanto Start** <https://esperanto.start.be> Esperanto ontdekken, leren en gebruiken.
- **Esperanto.net** www.esperanto.net/nl Voorstelling van Esperanto en links naar allerlei cursussen.
- **Novajoj** <https://novajhoj.weebly.com> Dagelijks actualiteitenjournaal. Veel gratis downloadbare boeken. Links naar (web- en andere) radio's, videomateriaal.
- **El Popola Ĉinio** www.espero.com.cn Interessante info over (vooral Chinese) actualiteit en uit de Esperantowereld. De (zelf)censuur moet je erbij nemen.
- **Libera Folio** www.liberafolio.org Onafhankelijke (en kritische) online Esperanto-krant over de Esperantobeweging.
- **Sumoo** www.esperanto-sumoo.pl Wedstrijd met de bedoeling om het lezen van Esperantoboeken aan te moedigen. Je voert a.h.w. een strijd met jezelf om binnen een bepaalde tijdspanne een boek uit te lezen.
- **Tutmondaj Voĉoj** <https://eo.globalvoices.org> Nieuws dat in de gewone media zelden aan bod komt. Vertaling van geselecteerde artikelen van de site Global Voices.
- **Wikipedia in het Esperanto** eo.wikipedia.org Al meer dan 283.000 artikelen in deze internetencyclopedie.

Tijdschriften

In volgorde van moeilijkheidsgraad.

pe = op papier en elektronisch, e = alleen elektronisch

Juna Amiko (pe) www.mallonge.net/juna-amiko

Verhalen, artikelen over actuele onderwerpen, gedichten, liedjes, quizen, moppen, theatervoorstellingen, verslagen over evenementen, interviews enz.

Kontakto (pe) www.uea.org/revuoj/kontakto

Voor gevorderden die zich interesseren voor andere landen, volkeren, culturen en samenlevingen. Uitgegeven door TEJO, de Esperantojongeren.

Monato (pe) www.monato.be

Een van de wereldwijd bekendste tijdschriften, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond (VEB). Dus met je abonnement steun je hen meteen ook.

Revuo Esperanto (pe) www.revuoesperanto.org

Uitgegeven door de Wereld-Esperantovereniging. Onmisbaar als je op de hoogte wil blijven van wat reilt en zeilt in de Esperantowereld.

Le Monde diplomatique (e) eo.mondediplo.com

Progressief zicht op de actualiteit. Vertaling van een selectie van artikelen. In Esperanto. Gratis.

Beletra Almanako (pe)

www.beletraalmanako.com

Over Esperantocultuur: literatuur, muziek, toneel, film, sociologie, linguïstiek en cultuurpolitiek, woordpuzzels, nieuws enz.

Unesko-Kuriero(pe)

eo.uea.org/revuoj/unesko_kuriero

Dit tijdschrift, uitgegeven door de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO), verschijnt vier keer per jaar in zeven talen. Het promoot de idealen van UNESCO en verspreidt ideeën over internationaal belangrijke onderwerpen, in overeenstemming met zijn mandaat.

Boeken

In Esperantoland vind je een hele waaier aan boeken en elektronisch leesmateriaal. Via de webwinkel van de Vlaamse Esperantobond vind je elk boek dat je wil. Als je het niet vindt kan de Vlaamse Esperantobond je zeker wegwijs maken. www.retbutiko.be/nl

Er is ook **gratis online** leesmateriaal te vinden van niet of nog wel verkrijgbare boeken. Je beslist zelf of je er gebruik van maakt, maar nog verkrijgbare boeken gratis lezen op internet lijkt me illegaal en weinig respectvol voor de auteurs en uitgeverijen. Op **verkoj.com** vind je een groot gamma van eenvoudig materiaal tot materiaal voor mensen die Esperanto volledig beheersen. Op **libro.ee** vind je een massa gratis e-boeken.

Spelen

Vortaj amikaj

Spel voor gevorderden, waarbij je een woord uit een reeks moet raden op basis van “bevriende woorden”. www.mallonge.net/vortajamikoj

Wordleo

Esperantoversie van Wordle waarbij je een woord van vijf letters moet raden op basis van maximum vijf bestaande woorden van vijf letters. esperanto.cat/wordleo/

Vortjo

Zelfde spel als Wordleo met iets andere lay-out. www.vortjo.net

Andere

Labourstart

Een soort Amnesty International voor vervolgde vakbondsmensen. Bestaat ook in het Esperanto. Je kan met name ook een petitie met Esperantotekst ondertekenen.

www.labourstart.org/eo/

Ontmoeten

Esperanto is een levende, gesproken taal. Dus hoe kan je ze beter gebruiken dan door kennis te maken met anderstaligen tijdens een of ander evenement. Eventa Servo is de site om op zoek te gaan naar zo'n evenement. Je vindt er nagenoeg alle activiteiten van esperantisten over heel de wereld: congressen, wekelijkse clubbijeenkomsten, wandelingen, cursussen enz. www.eventaservo.org

HET WERELDCONGRES IN BRNO

Waar 1133 mensen op voet van gelijkheid met elkaar communiceerden

Doorheen het jaar worden talloze Esperanto-evenementen georganiseerd, maar het gebeuren dat erboven uitsteekt is wel het jaarlijkse wereldcongres, het UK (Universala Kongreso) in esperantistenjargon. Dit jaar had Tsjechië de uitdaging aangenomen om het congres te organiseren. Brno, de tweede grootste stad van het land, was de plaats van het gebeuren. 1133 mensen uit 63 landen waren op het appel, waaronder zo'n 25 Belgen. Hieronder een aantal foto's en enkele – soms verrassende – indrukken van deelnemers.

Een wereldcongres bruist van de activiteiten. Daar kan je op één locatie zien wat er allemaal mogelijk is met Esperanto: van voordrachten over sterrenkunde tot origamiworkshops, van cursussen voor beginners tot fragmenten van een operavoorstelling. En natuurlijk excursies waar Esperantosprekende begeleiders je laten kennismaken met de streek.

Het is moeilijk om een keuze te maken uit alle activiteiten, vooral als diverse zaken samenvallen. Bovendien wil een mens ook wat tijd maken voor informeel contact met bekende en onbekende deelnemers. Ik maakte bijvoorbeeld kennis met enkele van mijn Ekparoli-“genevoj”, zoals Jesus uit Catalonië en Dejana uit Servië.

HOOP

De ceremoniële opening van het congres met het zingen van de Esperantohymne vond ik vroeger wat vervelend en oubollig maar dit keer ben ik er toch met een apart gevoel van mondiale samenhang buitengegaan. Het is indrukwekkend om al die nationaliteiten te horen afroepen: allemaal mensen die verbonden zijn door de idee van communicatie op voet van gelijkwaardigheid.

En zelfs de Esperantohymne *La Espero* [NL. De Hoop] heb ik met meer dan gewone aandacht en uit volle borst meegezongen. ...*Ne al glavo sangon soifanta / ĝi la homan tiras familion / al la mond' eterne militanta / ĝi promesas sanktan harmonion...* [NL. (De EO-beweging) trekt de mensenfamilie niet naar het bloeddorstige zwaard, maar belooft de eeuwig vechtende wereld heilige harmonie...]

In deze beroerde tijden kunnen we dit laatste alleen maar hopen. Helaas is deze boodschap van Zamenhof, voor vrede en tegen nationalisme, zelfs in de Esperantobeweging verwaterd. Wat mij betreft moet Esperanto tot meer dienen dan uitwisselen van informatie en moet het meer gebruikt worden voor echte dialoog, bijvoorbeeld over gevoelige politieke thema's. Dan pas kunnen we met recht en reden onze hymne zingen.

CIMBALOM

De nationale avond op de binnenhof van het middeleeuwse kasteel was hoogstaand. De Moravische dansen en volksmuziek met een hoofdrol voor de cimbalom, een traditioneel snaarinstrument dat met hamers wordt bespeeld, waren hartverwarmend. Daarna was het de beurt aan een operazangeres die een ontroerend lied uit de opera “Rusalka” van Antonín Dvořák, beroemde componist van het thuisland, ten gehore bracht. Ze zong ook fragmenten uit de opera “Sternenhoch”, die in 2018 werd opgevoerd met Esperanto als voertaal. De opera was zo succesvol dat er overwogen wordt om hem herop te voeren.

En ook het optreden van de familie Haan mocht er wezen. Richard Haan en echtgenote Jolana Smyčková, professionele zangers – de eerste in nationale en internationale opera's, zijn echtgenote in een nationaal muziektheater – toonden hun kunnen met fragmenten uit diverse opera's en operettes. Hun kinderen hebben duidelijk hun muzikaal talent geërfd.

En dan was er ook Kajto, de eeuwige Kajto... dacht ik. En toch... Hoe meer ik de professioneel gebrachte muziek en teksten van het Friese duo beluister, hoe meer ik ze apprecieer. Kajto is filosofie op muziek gezet.

Een andere interessante ervaring was een voordracht/workshop over de toepassing van marketingprincipes bij de verspreiding van Esperanto. Na een theoretische uiteenzetting wisselden we in groep ervaringen uit over hoe we de theorie in de praktijk (kunnen) brengen. Ik was vooral aangenaam verrast dat zijn "theorie" overeenkwam met hoe ik erover dacht.

Tot daar een kleine selectie van mijn ervaringen. Wie een UK zelf eens wil meemaken, kan volgend jaar terecht in Graz (Oostenrijk), waar het 111de Esperanto-wereldcongres plaatsvindt.

Piet Glorieux

Esperanto in de medische wereld

Onze bijeenkomst met de collega's van UMEA, de Esperanto-wereldvereniging van medici, tijdens het UK was aangenaam en informatief. De universiteit van Brno telt meer dan 60.000 studenten. De collegezalen waren uitgerust met de modernste apparatuur en ook de overige faciliteiten waren uitstekend.

Op donderdag 31 juli was er een "forum van vakspecialisten", waar alle vakfora van de UEA (Wereld-Esperantovereniging) werden gepresenteerd. Ik vertegenwoordigde UMEA en gaf aan dat onze vereniging een van de oudste, zoniet hét oudste vakforum in de Esperantowereld is.

Op 1 augustus vond de jaarlijkse UMEA-bijeenkomst in het kader van het UK plaats met diverse voordrachten over medische onderwerpen. Ikzelf gaf een voordracht over een geval van rugpijn met onverwachte gevolgen.

dr. med. Edward Custers

Commentaar van een Esperanto-debutante

Kort maar krachtig: “Het was mijn allereerste Esperantocongres: goed georganiseerd met een heel gevarieerd aanbod aan lezingen, workshops en uitstappen.”

Jenny Cornelis

Commentaar van een “oudgediende”

Voor mij was het congres voorbeeldig georganiseerd. We konden genieten van een rijk en gevarieerd programma. Zo telde ik op donderdag maar liefst vijftig activiteiten! De aangekondigde tijden werden gerespecteerd.

De zalen waren op loopafstand, op enkele programmapunten na, maar er werden speciale bussen ingezet om de congresgangers te vervoeren. Waar nodig waren een projector en microfoons beschikbaar. De universiteitskantine bood een zeer gevarieerde maaltijd aan voor een lage prijs. Tijdens de congresweek konden congresgangers gratis gebruikmaken van bussen of trams op vertoon van hun congrespas.

Voor mij was het programma te uitgebreid en het aantal deelnemers te groot. Thuisgekomen vond ik al een heleboel foto's in de congresnieuwsbrief. Daardoor realiseerde ik me tot mijn spijt dat ik interessante programmapunten had gemist. Door het grote aantal deelnemers en het rijke programma heb ik bovendien geen prettige gesprekken kunnen voeren met vrienden die ik al jaren niet meer had gezien. Het UK blijft een belangrijk evenement voor het presenteren van een uniek cultureel programma. Maar ik geef de voorkeur aan kleinschaligere bijeenkomsten met een meer intieme sfeer.

Ivo Durwael

Zo sereen

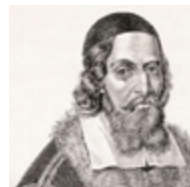
Ondanks de taal “waar ik geen touw aan kon vastknopen” en het feit dat je zonder kredietkaart of Tsjechische kronen nergens terecht kon, heeft Brno bij mij een onuitwisbare indruk nagelaten, die ik kan samenvatten met het woord “sereniteit”.

Mensen zijn er vaak stil en praten nauwelijks. Ik zag tientallen kinderen in een fontein spelen zonder enig lawaai; alleen hun bewegingen verraadden hoe plezierig ze het vonden om met water te spelen.

Tijdens een liedjesvoorstelling zag ik een meisje discreet op het podium zitten, onder de tafel die haar vader gebruikte om zijn muziekinstrumenten op te bergen. Ze bleef er stil en roerloos zitten tot het einde van het concert.

Volwassenen en kinderen lijken op een heel natuurlijke manier met elkaar om te gaan. Hebben de theorieën van Comenius (Jan Komensky) over onderwijs hun sporen nagelaten?

Eliane Pironnet

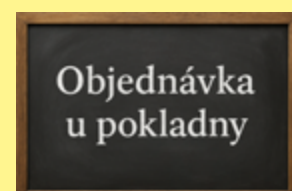

Jan Amos Comenius
(Moravië, 1592 - Amsterdam 1670)

Engels: nuttig maar niet altijd en overal
Gelukkig sprak men vrij goed Engels in de stations want we hadden wat complicaties met de treinen.

De taalbarrière deed zich wel voelen toen we tijdens een excursie een ijsje wilden bestellen en de dienster ons nogal onbeleefd op een bordje wees. “Bestellen aan de kassa”, stond er... alleen in het Tsjechisch.

Yves Nevelsteen

De verbondenheid van Esperantujo

Net als tijdens het congres in Arusha vorig jaar hebben we veel interessante lezingen bijgewoond, mooie excursies gemaakt en (nog meer) gedanst. Alles was perfect georganiseerd en het was voor ons allemaal een geweldige ervaring. Het was een echte uitdaging voor de organisatoren en ook voor de deelnemers.

Vorig jaar, toen ik nog nooit in Afrika was geweest, zag ik leeuwen en olifanten van heel dichtbij, ik reisde drie dagen en twee nachten in een safariauto met totaal onbekende mensen uit vier continenten. Ik zal die prachtige ervaring nooit vergeten.

Maar nu is mijn bewustzijn veranderd. Nu, een jaar later, was het 110e UK in Brno opnieuw perfect georganiseerd. We zongen, dansten, aten lekker en hadden aangename ontmoetingen met mensen uit 63 landen, maar diep in mij was er iets veranderd: het besef dat “ik Esperantujo [Nl. de Esperantogemeenschap] ben en dat Esperantujo en ik nu één zijn”.

Ik had nooit gedacht dat ik ooit zo’n gevoel zou kunnen hebben. Voorheen dacht ik dat ik de universele taal alleen uit principe leerde... Maar

rond Esperantujo had ik geen enkel gevoel. Het was slechts een woord, een mooi idee.

Nu was ik echt blij om Esperantosprekers te ontmoeten, heel eenvoudige en gewone mensen, die (zij samen met mij = wij) de wereld veranderen door gewoon te zijn wie we zijn, door te genieten van het moment via gezamenlijke activiteiten (workshops, wandelingen, gesprekken enz.). Zonder ego-vergelijking, zonder angst voor wat anderen misschien van ons zouden kunnen denken.

Ik kan je niet precies zeggen wanneer of waarom dat bewustzijn ontstond. Vaak koos ik ervoor om op een bankje in het universiteitspark te gaan zitten en naar voorbijgangers te kijken. Is dat voldoende om mijn nieuw gevoel bij Esperantujo te verklaren?

Het hoogtepunt voor mij tijdens dat UK was mijn deelname aan het eerste gezamenlijke etentje van Vlamingen, Brusselaars en Walen, verbonden door een gemeenschappelijke en vreedzame taal.

Is dat niet prachtig?! Universeel verbonden zijn met de mensen van mijn eigen land in Esperantujo!

Marylin Droog

**109-A UNIVERSALA
KONGRESO DE
ESPERANTO**
ARUSHA, TANZANIA, 3-10 AŬGUSTO 2024

Linksboven
Plechtige opening
van het UK

Rechtsboven
Rust

Midden rechts
Op de binnenplaats

Links midden
Veelkleurige deelne-
mers

Onderaan
BEMI: de Esperanto-
fietzers

RELEVANTIE VAN HET ESPERANTO

Een typische reactie op het Esperanto luidt: “Maar iedereen spreekt toch Engels?!” – en hiermee is de zaak al bij voorbaat beklonken. Einde discussie. Jammer, want de discussie is uiterst belangrijk, in de eerste plaats voor onze eigen taal!

Eerst en vooral: lang niet iedereen in de wereld spreekt Engels. Dit merk je al snel wanneer je op reis gaat naar het buitenland, zoals je zelf wellicht al mocht ondervinden. Vooral buiten de toeristische trekpleisters is de kennis van het Engels veel, veel minder.

Belangrijker echter: stel dat iedereen effectief Engels sprak. Zou dat eigenlijk wel een gewenste situatie zijn? Reeds nu dringt het Engels zich overal meer en meer op, ten koste van andere talen, waaronder niet in het minst het Nederlands.

Hierbij wil ik ook meteen duidelijk maken: ik ben in geen geval tégen het Engels, ook ik lees af en toe een boek in het Engels, ook ik kijk weleens naar een film of serie in het Engels, ook ik gebruik met plezier Engels op reis wanneer ik de plaatselijke taal niet ken.

Echter, de mate waarin we langs alle kanten overspoeld worden door het Engels, is zorgwekkend. Jongeren doorspekken hun taal te pas en te onpas met Engelse termen, dat is niets nieuws: jongeren zetten zich af tegen de oudjes en zoeken hun eigen manier om zich uit te drukken. Maar de ganse maatschappij omarmt het Engels.

Zo koop je een treinticket niet meer aan het loket, maar in het “Travel Centre”, terwijl de internationaal gebruikte pictogrammen even

Met uw steun kunnen wij Esperanto beter bekendmaken.

Opgelet!

De Vlaamse regering heeft beslist om de erkenning van de Vlaamse Esperantobond in te trekken.

Dit heeft voor gevolg dat giften aan de VEB voortaan niet meer aftrekbaar zijn, zelfs niet voor bedragen vanaf 40 €.

Wij appreciëren natuurlijk nog altijd – en nu meer dan ooit – uw giften.

Handtekening(en) Signature(s) Unterschrift(en)		OVERSCHRIJVINGSOPDRACHT ORDRE DE VIREMENT ÜBERWEISUNGS-AUFTRAG	
Gewenste uitvoeringsdatum in de toekomst / Date d'exécution souhaitée dans le futur / Gewünschtes Ausführungsdatum in der Zukunft		Bedrag / Montant / Betrag	
		EUR CENT	
Rekening opdrachtgever (IBAN) Compte donneur d'ordre (IBAN) Konto des Auftraggebers (IBAN)			
Naam en adres opdrachtgever Nom et adresse donneur d'ordre Name und Adresse des Auftraggebers			
Rekening begunstigde (IBAN) Compte bénéficiaire (IBAN) Konto des Begünstigten (IBAN)		BE 31 40 25 51 05 31 55	
BIC begunstigde BIC bénéficiaire BIC Begünstigten		KREDBEBB	
Naam en adres begunstigde Nom et adresse bénéficiaire Name und Adresse des Begünstigten		VLAAMSE ESPERANTOBOND vzw LANGE BEELDEKENSSTRAAT 169 2060 ANTWERPEN	
Mededeling Communication Mittlung		GIFT (om het even welk bedrag) LIDMAATSCHAP 2026 (35 €)	

duidelijk zijn, zoniet duidelijker voor die toeristen, bijvoorbeeld uit het verre Azië, die toevallig géén Engels begrijpen. Universiteiten gebruiken steeds vaker het Engels als onderwijstaal, scripties worden in het Engels geschreven, enzovoort.

De relevantie van het Esperanto is pregnanter dan ooit

Waar de Vlaming in een langdurige taalstrijd zich heeft losgemaakt van het juk van het Frans, de taal van de overheersende burgerij, omarmt hij sinds de Tweede Wereldoorlog het Engels, de taal van de bevrijder en meer recent ook: de *entertainer*. Wat Engels klinkt, is goed, hip, trendy, modern, cool. Het Nederlands is nu eenmaal de 'oubollige' taal van de ouders, de grootouders, de leerkrachten op school, de vaak aandoenlijke Vlaamse series. En toegegeven, het Engels bekt goed en is kort en krachtig dankzij zijn vaak kortere woorden, vergeleken met ons Nederlands. Toch blijft ons Nederlands onze moedertaal, de taal waarmee we opgroeien, de taal waarin we denken, de taal die rijk is aan culturele referenties en sappige uitdrukkingen, de taal waarin vaak een half woord voldoende is om elkaar te begrijpen. De taal die ons met de borst en de paplepel ingegeven werd, de taal waarin onze *roots* liggen.

Meer dan een principekwestie

Bekijken we even de volgende twee principes, waarin iedereen zich wellicht kan vinden:

- Alle talen zijn evenwaardig
 - Alle moedertaalsprekers zijn evenwaardig
- De realiteit echter ziet er anders uit.

Diplomatie, zaken en vertalingen

In internationale context is kennis van het Engels onontbeerlijk. Al is het Engels sinds de Brexit enkel nog een officiële taal in Malta en Ierland (tweede officiële taal), het Engels blijft de dominante werktal van de Europese Unie. Hetzelfde geldt ook voor de talloze internationale ngo's en andere instanties.

De vertaalkosten in de EU bedragen ongeveer twee euro per inwoner per jaar. Dit is op zich niet veel, maar als je dit uitrekent, kom je op 1 miljard euro. Per jaar. Stel je voor dat dit geld naar duurzaamheid en ontwikkelingshulp zou gaan! Pascal Smet pleitte in 2013 al voor het Engels als derde officiële taal in Brussel, tien jaar later gevolgd door professor Philippe Van Parijs.

Cultuur

De rol van het Engels breidt alsmaar uit en onderdrukt hierbij andere talen, zelfs in die mate dat we van culturele kolonisatie kunnen spreken. Hiermee doel ik op de eindeloze stroom van Engelse producten, muziek, films, series die ons overspoelen. Vroeger gebeurde dit voornamelijk via radio en televisie, maar sinds de opkomst van het internet is dit in een stroomversnelling geraakt. Na Facebook, YouTube en Instagram, verschenen recenter de *apps* zoals TikTok en *streaming*diensten zoals Netflix.

Samengevat: we krijgen via *entertainment* dag en nacht een heus taalbad Engels. Met andere woorden: *panem et circenses** 2.0. We worden dag en nacht vermaakt door hoofdzakelijk Engelstalige *content*.

Enkele cijfers

In de Antwerpse bioscopen is het aanbod voor +/- 75% in het Engels, 10% in het Nederlands en 15% in een andere taal.

De bruto-ontvangsten in de Belgische bioscopen in 2023 bedroegen 145,7 miljoen euro (exclusief btw). Een groot deel gaat natuurlijk naar

exploitatiekosten, maar van het resterende bedrag ging dus slechts 9 à 10% naar de Belgische filmindustrie.

In de Ultratop 50 is ongeveer 80% van de liedjes in het Engels (deels door Belgische artiesten), 18% in het Nederlands en 5% in het Frans. In 2019 betaalde SABAM 43 miljoen euro, 1/3 van het totaalbedrag van 115 miljoen, aan het buitenland en ontving op haar beurt 12 miljoen uit het buitenland, voornamelijk uit Duitsland, Frankrijk en Nederland. Dus weinig tot niets uit de VS en het VK.

Met de lectuur is het gelukkig beter gesteld: slechts een derde van de lijst “de beste boeken van 2025” van De Groene Amsterdammer bestaat uit vertalingen vanuit het Engels.

Engels aan de universiteit (2023)

Nederland:

- 47% van de universitaire bachelors is Engelstalig
- 34% is uitsluitend in het Engels, 13% kan ook in het Nederlands worden gevolgd
- 2/3 van de masters is in het Engels

Vlaanderen:

- 9% van de bachelors en 35% van de masters mag in het Engels zijn

De situatie is op dat vlak in België beter dan in Nederland, wellicht ten gevolge van de taalwetgeving, die hier een veel gevoeliger punt is.

De gevolgen zijn meervoudig:

- verzwakking van het Nederlands op academisch vlak: verlies aan diepgang en taalvaardigheid;
- ongelijkheid op de arbeidsmarkt, Engelstaligen zijn voor veel posities bevoorrecht;
- dominantie van Angelsaksische cultuur ten koste van eigen cultuur en die van andere niet-Angelsaksische landen of taalgebieden;
- verlies van diversiteit;
- er gaan jaarlijks enorme bedragen naar Angelsaksische landen in de vorm van auteursrechten, reclame-inkomsten, verkoop van boeken, leerboeken, films, series, muziek, software en andere technologie;
- minder kansen en middelen voor artiesten van eigen bodem

Er zijn nu twee mogelijke scenario's:

Scenario 1: Alles blijft zoals het is.

De culturele kolonisatie breidt verder uit, met negatieve gevolgen voor onze eigen economie, taal en cultuur, zoals hierboven beschreven.

Scenario 2: Iedereen leert Esperanto als tweede (of derde, vierde, ...) taal.

Het zou een drastische omwenteling zijn, maar alleszins de meest eerlijke, pragmatische en rationele oplossing:

- het Esperanto is van iedereen en niemand;
- het Esperanto is neutraal, het is niet aan één land, volk of cultuur verbonden;
- niemand is bevoordeeld;
- behoud en bescherming van andere talen en culturen;
- meer diversiteit in het taalonderwijs;
- elk land zorgt voor eigen leermiddelen en vertalingen;
- afbouw onkosten vertalers en tolken = meer efficiëntie;
- geen banenverlies voor vertalers, tolken en leerkrachten, maar een geleidelijke verschuiving van onderricht en vertalingen naar en van het Esperanto

Wie nog geen Esperanto spreekt, kan bij zichzelf zeggen “ik wacht wel af”, maar juist deze houding belemmert mee de doorbraak van het Esperanto. Want terwijl miljoenen mensen afwachten, blijft het Engels terrein winnen.

Lode Van de Velde

(*) Latijn voor “brood en spelen”.

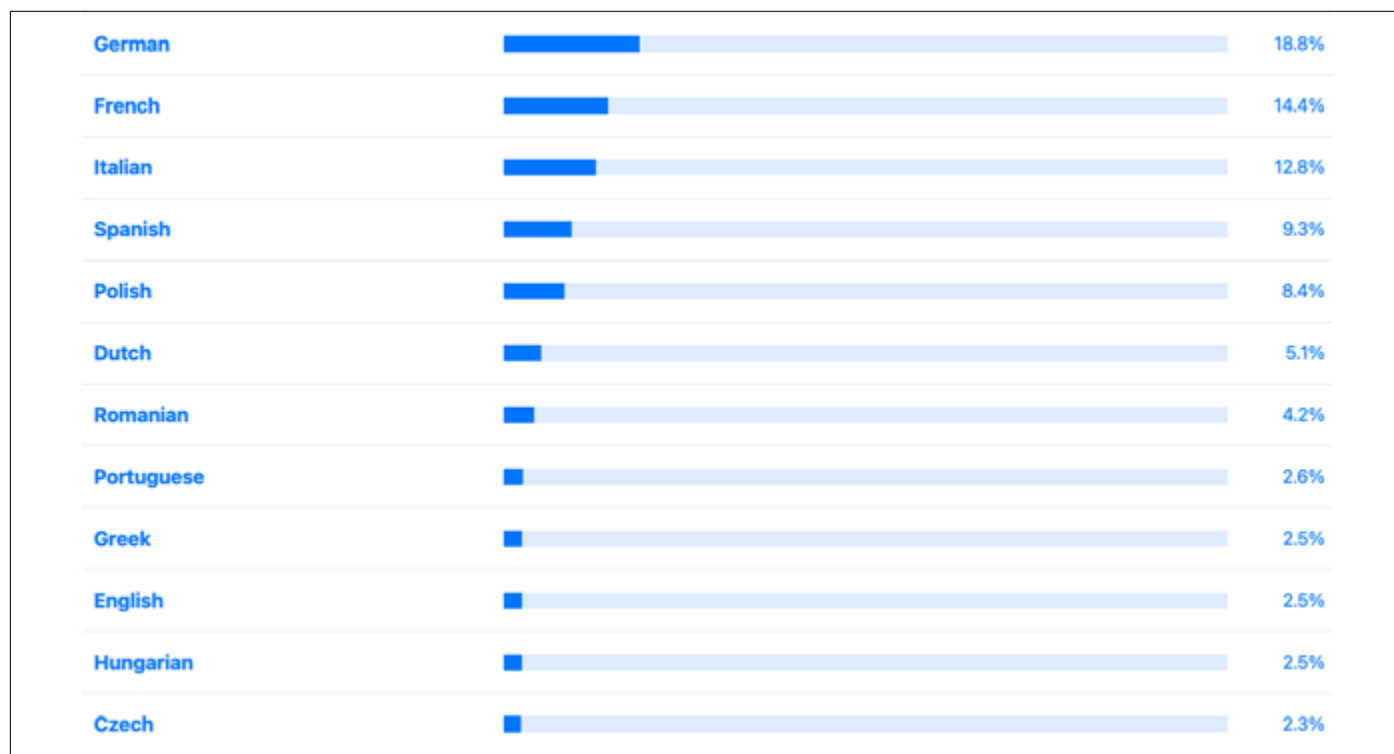
ENGELS LINGUA FRANCA IN DE EU: DE FEITEN

Kan Engels echt de rol vervullen van “lingua franca” in de Europese Unie?

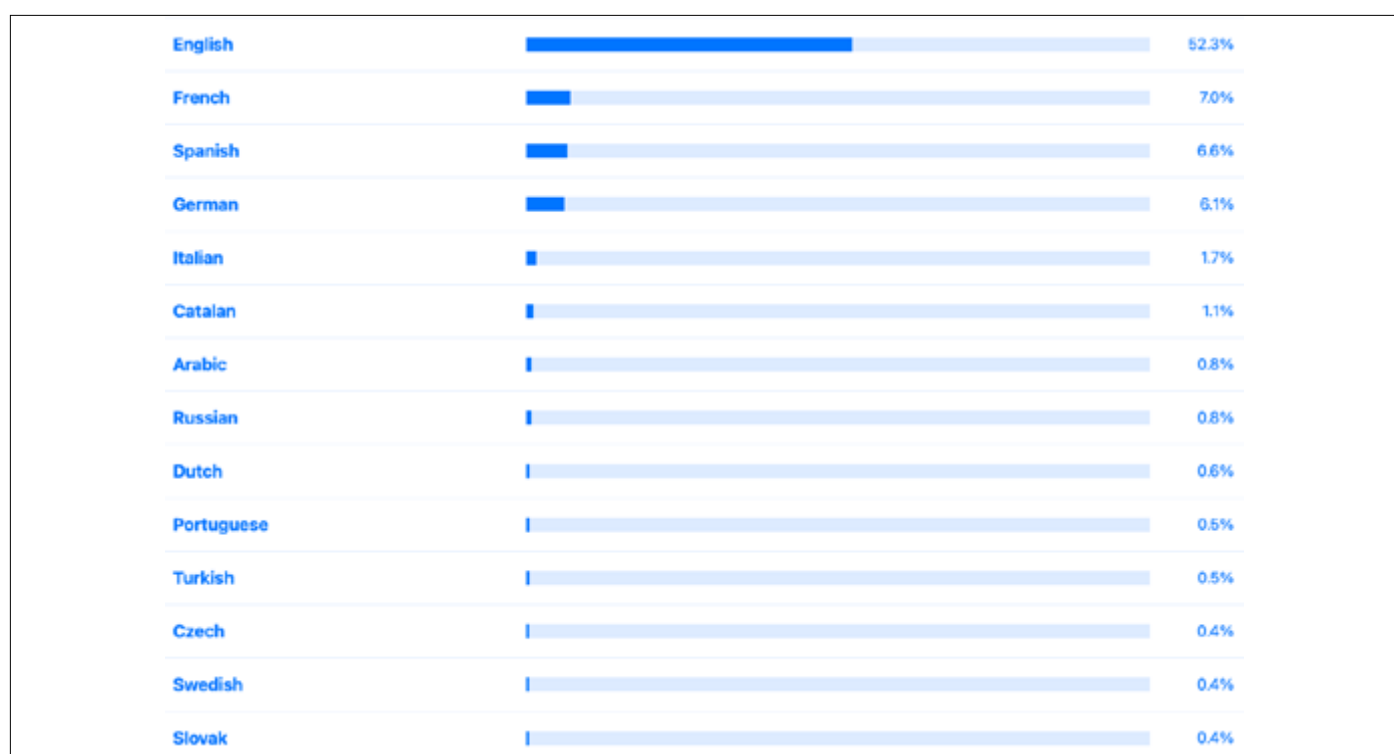
2 grafieken uit de webpagina <https://languageknowledge.eu/countries/european-union>.

Oordeel zelf.

De verschillende talen en het aandeel moedertaalsprekers in de EU. Op de eerste plaats Duits met 18,8 % moedertaalsprekers. Op de tiende plaats Engels: 2,5 % moedertaalsprekers.

De verschillende talen en het aandeel van de EU-inwoners die de taal beheersen. 33 % beheerst het Engels. Indien men alleen de leeftijdscategorie 15-34 jaar neemt: 52,3 %.

ESPERANTO ZICHTBAAR OP DE ANTWERPSE VRIJWILLIGERSMARKT

Zondag 21 september was de Vlaamse Esperantobond (VEB) aanwezig op de jaarlijkse vrijwilligersmarkt, die dit keer plaatsvond in en om het Zuiderpershuis. Bediende Lode Van de Velde en voorzitter Piet Glorieux bemanden de VEB-stand.

De Vlaamse Esperantobond kan wel wat extra vrijwilligers gebruiken (zie enkele vacatures op de foto). Maar het was ook een gelegenheid om een beetje te netwerken met gelijkgestemde organisaties en “in beeld” te komen. Het was om twee redenen interessant: de “ouderen” ontdekten dat Esperanto “nog altijd” bestaat en kregen een correcter beeld; jongeren hoorden voor de eerste keer van Esperanto en vonden het dikwijls een fascinerend idee. Hoewel we niet direct kandidaten hebben gevonden voor onze nogal specifieke profielen – een vrijwilliger moet toch enige affiniteit hebben met de idee van Esperanto – was het toch een aangename ervaring en is de deelname voor herhaling vatbaar.

Piet Glorieux

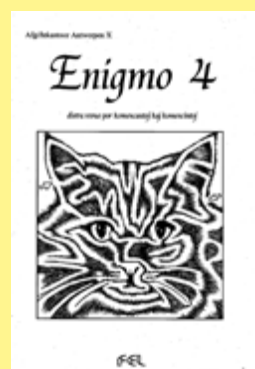
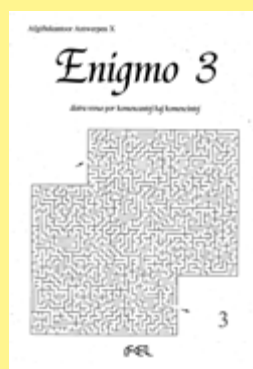
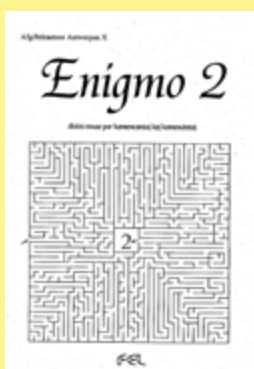
ENIGMA OFERTO

Ĉu vi konas la libreto-serion “Enigmo”? Temas pri 4 libretoj “Enigmo 1” ĝis “Enigmo 4”. Ili kostas po 2,5 eŭrojn, sed tiu kiu aĉetas la serion, havas 33%-an rabaton, do kostas 6,7 eŭrojn + sendokostojn.

Informe pri la serio

La revueto “Enigmo” estas plena je krucvortenigmoj, magiaj kvadratoj, logika puzlo, anagramaj puzloj, serĉkradoj kaj aliaj enigmoj.

Ideale por ekzerco la lingvon kaj pligrandigi vian vortprovizon.

VERRIJK JE ESPERANTO - 5

Al lang was de redactie van Horizon.taal op zoek naar een taal oefenrubriek. Met deze e-legante rubriek slaan we twee vliegen in één klap. Enerzijds is het een hommage aan de auteur van Lerni E-legante, wijlen Petro Desmet, die ons in de lente van 2023 verliet. Anderzijds verrijken we (hopelijk) jouw kennis van de Esperantowoordenschat. Aan het einde van elk hoofdstuk vind je ook een klein quizje, waarvan je de antwoorden vindt op de webpagina van Horizon.taal. Meteen ook een aansporing om de website van de Vlaamse Esperantobond eens te bezoeken.

5. VESTAĴOJ

Ni vestu nian homon! La bona Dio vestis la unuan paron, per bestaj feloj; sed tiu tempo jam longe pasis, kvankam eĉ nun oni uzas felojn de bestoj, ĉe la **dezajno** de vestaĵoj, eĉ ĉe la produktado de ĉapo kaj ĉapeloj.

Unua tavolo

Iuj homoj sentas sin jam vestitaj kiam ili surhavas ŝtrumpojn aŭ ŝtrumpetojn, sed tiam oni tamen vivu en tre milda klimato! Ŝtrumpoj ofte havas **elastan** supron, elastan suprorandon. Viroj kaj virinoj portas **kalsonojn** aŭ **kalsonetojn**. Ĉe virinoj aperas tuta serio da ili: se ni ordigas laŭ kvanto da uzata materialo temas pri: **ŝnurkalsoneto**, **minikalsoneto**, **koksa kalsoneto**,

talia **kalsoneto**, **korsetkalsono** kaj **sveltiga kalsono**. Se vi pensas ke la prezo de la objektoj ankaŭ evoluas de malalta al alta... vi verŝajne eraras! Iuj virinoj, precipe en la vintro, ankoraŭ pli amplekse envolvas sin en siaj subvestaĵoj, kaj portas **gainkombineon**. **Gaino (1)** estas do virina subvestaĵo, kiu strikte algluiĝas al la korpo, sen faldo aŭ flanka malfermaĵo, kaj kiun oni surmetas ŝovante ĝin laŭlonge de la korpo, iomete kiel serpento forlasas la malnovan haŭton, sed inverse: enen!

En la vintro virinoj ŝatas porti **ŝtrumpopantalonojn**. Ili estas multe pli varmigaj ol **nilonoj ŝtrumpoj**, kaj plie ili estas ideala rimedo kontraŭ forglitemaj ŝtrumpoj! Ankaŭ viroj portas kalsonetojn. Antaŭe plej kutima estis kalsono kun oblikvaj **fendoj**, ankaŭ nomita kacuja kalsono, sed nun ĝi ŝajne fariĝis neŝatata. Nun oni metas minikalsoneton, sportkalsonon, boksistan **ŝorton** kiun oni nomas boksista kalsono se oni portas ĝin sub sia pantalono. En la vintro multaj viroj portis longan subpantalonojn, foje **streĉpantalonojn**, kiu do ankaŭ gluiĝis al la korpo.

Plialtetaĝe

Nur virinoj portas **mamzonojn**. Antaŭ kelkdeko da jaroj ili estis kun **ŝelkoj**, sed nun ŝelkoj jam tute forgesiĝis! Eble mi eraras, eble mi ne sufiĉe esploris. La mamzono konsistas el du **mampelvoj**, aŭ mampelvetoj konektitaj per meza ponteto, au **peivostego**. Ekzistas akcentigaj mamzonoj suprenpuŝaj, plej ofte tiuj estas **memsustenaj**, do senŝelkaj. Kiam virinoj progresas en aĝo, aŭ moviĝas en alta societo, ili povas porti **korsaĵon**. Ĝi povas esti, kaj plej ofte estas, **dekolta**. Subĉemizo, subrobo kaj subjupo kompletigas la tolaĵojn.

Viroj portas foje subĉemizon. La subĉemizoj povas esti longmanikaj, kvaronmanikaj aŭ **muskolmontraj**. Ĝin plej ofte kovras ĉemizo. Kaj sekvas pliaj tavoloj, sed ni pritraktos ilin en sekvonta teksto.

1

Korpokovraĵoj

Virino portas **robon** aŭ **jupon**. Nun robo indikas veston kiu estas unupecca, pli-malpli longa, kun aŭ sen manikoj, ofte **striktigita** per **zono**, uzata de virinoj. Ekzistas ceremoniaj roboj, vesperaj roboj, balroboj... sed ankaŭ ĉiutagaj... sed en pli strikta senco ĝi estas la vorto por nomi la veston de **mezepokaj** kaj antikvaj viroj. Jupo kovras nur la malsupran parton ekde la talio. Se ĝi kovras nur la plej supran parton de la femuro ĝi estas **minijupo**. Sub jupo aŭ sub robo, oni ofte vestas subjupon. Kaj baletistinoj portas **baletjupon**.

2

Kostumo (1) konsistanta el diversaj pecoj harmonie alfaritaj estas nomita **ensemblo**... ĝi konsistigas unu tuton. **Kostumjako** estas **striktatalia** jako. Virinoj pli kaj pli portas **pantolonkostumon**. La modo estas tre **kaprica**, kaj estas multe da vario precipe en virinaj vestaĵoj. Foje oni dum kelka tempo vidas aperi **falbalajn (2)** robojn aŭ jupojn. Ne pensu pri la skotecaj faldojupoj, ĉar ĉe la skotoj, la faldoj estas ne horizontalaj sed vertikalaj.

Viraj vestaĵoj

Viroj ofte portas sportan **kompleton**, eĉ se ili ne praktikas sporton. Iam viroj deziris ke pantalono havu tre okulfrapajn **gladofaldojn**. Pri fruntaj haŭtfaldoj ili malpli fieras... ĉar tiuj atestas maljuniĝon aŭ zorgoplenan vivon. La longa vesto, kun manikoj, kiu kovras la aliajn vestojn estas **mantelo**. Kontraŭ pluvo oni metas pluvmantelon. Tre alĝustigitan mantelon oni nomas **palto**. Malpli formala vesto estas **duflo** (1). Duflo havas **surstebitajn** poŝojn kaj fermiĝas per bastonetaj butonoj, per **stangetfermiloj**. Kontraŭ la vento oni ŝirmas sin per ventojako aŭ **anorako** (2), sporta, vent- kaj **pluvimuna** jako kun varmiga kapuĉo. Ventojako ne nepre havas kapuĉon, sed anorako nepre jes.

1

2

Infanvestaĵoj

Homoj ne naskiĝas vestitaj sed tute nudaj. Oni **vindas** bebojn sed tamen jam tuj oni metas al ili trikitajn botetojn kaj post kelka tempo, kiam ili komencas **rampi**, oni vestas ilin en rampovestojn (3), iuspecon da beba kombineo. Knabinoj poste ŝatas vesti **faldjupon** aŭ **plisjupon** kun ŝelkoj. Inter la **garnituro** de bebo plej ofte ne mankas **bulkvastetoj**. Por teni la harojn kune kaj senti sin komforta knabineto ofte uzas **harbanton**. Iuj knabinoj ankaŭ tre ŝatas ĉevalvostan hararanĝon, kiun ili nomas **ponevoston**.

3

Precipe ĉe nokta kombineo por knabo oni ofte zorgas ke la fermloko havas butonkovran **orlon**, por zorgi ke la knabo ludante ne tro tuŝu la butonojn kaj malfiksu ilin. Knaboj pli aĝaj sentas sin somere dumtage komfortaj kaj liberaj en ŝorto aŭ en iuspeca facila pantalono, ne tro strikta, ekzemple farita de **kotono**. Iuj knabinoj ŝatas multkolorajn kaj ornamitajn **folklorajn vestaĵojn**. La specoj de vestaĵoj estas tiel multnombraj ke oni fakte povus dediĉi plenan vortareton al ili.

Aldonaj informoj

1. En PIV: ĉe vesto aperas multe da nomoj kaj bildoj.
2. Bildvortaroj, BVE: tabuloj 34 (infanoj), 35-37 (virinaj), 38 (viroj), 39 (sportvestoj). En EBV: tabulo 32-34 kaj 31 (infanoj).

Taskoj kaj ekzercoj

1. Laŭ la biblio Dio punis nin per **morteblo**. Sed klare, Li ne estas bestama ĉar ili ja povis jam morti, eĉ buĉiĝi, ĉar kiel Li akiris la bestajn felojn por vesti la unuan homparon? Diskutu pri ĝi, sed ne disputu! (Se iu grupano kontraŭas diskuton pri biblia teksto... ne insistu!)

2. En la proverbaro estas multaj proverboj pri la rilato inter vestaĵoj kaj homa valoro. Iuj estas eĉ kontraŭdiraj. Priparolu ilin kaj klarigu la kontraŭdirojn aŭ... klarigu kial vi trovas la kontraŭdirojn nur ŝajnaj kontraŭdiroj. Jen kelkaj el la proverboj:

Unua atesto estas la vesto. Vesto homon prezentas. Laŭ la vesto oni vin taksas. Kia oni vin vidas tia oni vin taksas. Valoras ne la vesto, valoras la enesto. Luksa la vesto, sed malplena la poŝo. En la Oklingva Proverbaro vi povos trovi pliajn, kaj ankaŭ ekvivalentojn en sep etnaj lingvoj. Iom pli malsimpla estas alia proverbo: Kiun vesto ornamas, tiun homoj ekamas (atentu la kazojn en via klarigo!).

3. Iom nekutima vorto "pelvostego", sed la vorto "stego" certe estas interesa, ĉar de tempo al tempo oni bezonas vorton por indiki ian "konekton". Estas fakte precipe tri da tiaj vortoj en PIV. Ni menciu ilin, ĉar foje oni bezonas ilin:

stego: peco, kiu kunligas du flankojn de objekto, du metalajn platojn ekzemple por plifortigi ilin, fiksi ilin en nevaria pozicio aŭ rezervi interspacon inter ili.

stajo: ŝtala dratego, subtenanta foston de lineo aŭ antenan maston kontraŭ laŭlongaj aŭ transversaj fleksofortoj.

rungo: lateto ligna aŭ metala kun ronda aŭ ortangula sekco, kiu servas por rigidigi piedon aŭ la apogilon de seĝo, tablo aŭ alia meblo, aŭ kiel ŝtupeto de eskalo.

Klarigu la diferencon inter ŝtupeto kaj rungo!

KVIZO ĈAPITRO 5

- Kiu verbo esprimas "passen" (bv. ...de kleur van je schoenen past bij die van je jurk...)?
- En Okcident-Flandrio oni nomas malsekan herbejon laŭ river(et)oj "broek". Kiel oni nomas herbejon kie la brutaro manĝas herbon?
- Plenigu la mankantan vorton: "Wie zijn gat verbrandt, moet op de blaren zitten." - "Kiu ... aranĝas, tiu ĝin manĝas."

Vi trovos la respondojn en la Horizon.taal-retpaĝo www.esperanto.be/fel/nl/hor.php

Esperantoclubs in Vlaanderen

www.esperanto.be/groepen

ANTWERPEN

Esperanto-Antwerpen, p/a Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00, esperanto-antwerpen@esperanto.be - www.esperanto.be/antwerpen

La Verda Stelo: Klaas Dijkstra (voorzitter)

BRUGGE

Paco kaj justeco, Heidi Goes, Assebroeklaan 2, BE-8310 Brugge, tel.: 050 67 51 78, heidi.goes@gmail.com - <https://paco-kaj-justeco.weebly.com>

GENT

La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoiltlaan 117, BE-9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77, gent@esperanto.be - www.esperanto.be/gent

KALMTHOUT

La Erikejo, Mireille Storms, Douglaslaan 14, BE-2950 Kapellen, tel.: 03 666 83 19, mireillestorms@hotmail.com - <https://laerikejo.wordpress.com>

KORTRIJK

La Konkordo, Piet Glorieux, Pastoor Blanckestraat 8 bus 0201, BE-8610 Kortemark, tel.: 0472 25 79 18, piet.glorieux@gmail.com, Jean-Pierre Allewaert, Leeuw van Vlaanderenlaan 35/0011 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96, esperantokortrijk@hotmail.com - www.esperanto-kortrijk.info

LEUVEN

Esperanto 3000, Myriam Van der Steen, Albert Stainierstraat 1, BE 3001 Heverlee, tel.: 0497 47 35 38, leuven@esperanto.be - www.esperanto3000.be

LIMBURG

Limburgse Esperantovereniging
Henri Schutters, Panhovenstraat 10, BE-3930 Peer, tel.: 011 63 55 92, henri.schutters@skynet.be - www.esperanto.be/limburg

OOSTENDE

La Konko, Anne Brabant, Duinenstraat 74 /0201 BE-8400 Oostende, tel.: 059 44 82 50, anne.brabant@telenet.be - www.esperanto.be/oostende

ROESELARE / TIELT zie KORTRIJK

Bestuursleden van FEL

Voorzitter:	Piet Glorieux
Secretaris:	Johan Van Eenoo
Penningmeester:	(vacant)
Bestuursleden:	Alex Humet, Ben Indestege

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo

Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00
info@fel.esperanto.be - www.esperanto.be

Belga Esperanto-Federacio (BEF), Yves Nevelsteen,

yves.nevelsteen@gmail.com - www.esperanto.be/bef

ILEI-Belgio (Esperanto-leraars), Marc Cuffez, Torhoutsesteenweg 453

bus 0003, BE-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.be
https://ilei.info

Esperanto-Numismatika Asocio (ENA), Bert Boon, Lijsterbeslaan 13,

9630 Munkzwalm, tel.: 0472 73 48 30, bert.boon@skynet.be

Verdaj Skoltoj,

p/a Valère Doumont, Rue des Champs, 3 5060 Sambreville,
tel.: 0485 51 75 52, info@verdajskoltoj.net - www.verdajskoltoj.net

Valona Esperanto-asocio, V.Esp-o

p/a Jean Annet, Rue de la Terre Franche 31 - 5310 Eghezée,
tel.: 0495 10 32 30, esperanto.wallonie@gmail.com

Esperantista Brusela Grupo vzw (EBG) sekretariejo: p/a Yves De

Keyzer, Perkstraat 78, BE-1630 Linkebeek tel.: 0498 04 00 95;
sekretario@esperantobruselo.org - www.esperantobruselo.org/nl
Françoise Pellegrin, Eiklaan 14, BE-1640 Sint-Genesius-Rode

Esperanto Nederland, secretaris, Ineke Emmelkamp,

Arubastraat 12, 9715 RW Groningen, tel.: +31 (0)50 5718842
sekretario@esperanto-nederland.nl - www.esperanto-nederland.nl/groepen

Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging/Centra Oficejo

de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam,
tel.: +31(0)104 361 044, uea@co.uea.org - www.uea.org

www.esperanto.be/horizontaal

<https://esperanto.events>

plusendas al

<https://eventaservo.org>

Eventoj en via regiono aperas en Eventa Servo de UEA. Jen la facilaj landaj ligiloj:

- Belgio be.esperanto.events
- Francio fr.esperanto.events
- Germanio de.esperanto.events
- Nederlando nl.esperanto.events

Ekzistas tia ligilo por ĉiuj landoj de la mondo!

Estas tre facile por:
komuniki, memori,
tajpi – ankaŭ por
ne-esperantistoj!